

Tokad saylavı Hürrem Ergunun teşriî masuniyeti hakkında

(Resmî Gazete ile neşir ve ilânı : 26 / XII / 1935 - Sayı : 3192)

No.
920

Elâzizde belediye reisi bulunduğu sırada muhtelif suretlerle memuriyet vazifesini ihmal ve suiistimalden suçlu olduğu bildirilen Tokad saylavı Hürrem Erguna isnad edilen suçun Teşkilâtı esasiye kanununun 12 ve 27 nci maddelerinde yazılı bulunan cürümler dışında olduğu görüldüğünden Dahilî nizamnamenin 180 nci maddesinin 2 nci fıkrası mucibince takib ve muhakemesinin devre bitimine bırakılmasına karar verilmiştir (Cild 5 - Sayfa 128 ve Cild 7 - Sayfa 122,137).

23 kânunuevvel 1935

Yabancıların, türk vatandaşlığı mevzubahs olmayan tabiiyet tetkikleri üzerine verilen kararlar aleyhine Şûrayı Devlete müracaat edemeyeceklerine dair

(Resmî Gazete ile neşir ve ilâm : 26 / XII / 1935 - Sayı : 3192)

No.
921

Aşağıda yazılı dahiliye encümeni mazbatası Umumî Heyetin 23 - XII - 1935 tarihli inikadında kabul olunmuştur (Cild 2 - Sayfa 140 ve Cild 7 - Sayfa 122,137: 138,148:154).

23 kânunuevvel 1935

Dahiliye encümeni mazbatası

Encümenlerde müzakeresi bitmeden devrenin değişmesi yüzünden kadük olup bu devrede müzakeresine devam edilmesi Hükûmet tarafından talep olunan ve yabancıların Türk vatandaşlığı mevzubahs olmayan tabiiyet vaziyetleri hakkında verilen kararlar aleyhine Şûrayı devlete müracaat edilib edilemeyeceğinin tayini talebini havi bulunan Başvekâletin 9 haziran 1934 tarih ve 6/1854 sayılı tezkeresi bu hususa dair dosya ile birlikte encümenimize verilmiş olmakla İç bakanlığından Tabiiyet müdürü Muzaffer Akalm, Şûrayı devletten Tanzimat dairesi reisi İsmail Hakkı Özer, Dış Bakanlığından Hukuk müşaviri Ziya Kızıltan'ın buldukları 2 - V - 1935 teki toplantımızda okundu ve iş görüşüldü.

İç bakanlığının esbabı mucibesi şu esaslara dayanmaktadır:

1 — Enebilerin Türkiyede seyahat ve ikametleri hakkındaki 2 mart 1331 tarihli kanunun

ikinci maddesi; Türkiyeye gelen veya Türkiyede oturub ecnebilik iddiasında bulunan kimse-leri zabıtaya müracaatla kayidlerini yaptırmakla mükellef kılmasına binaen bu mecburiyet sebe- bile ecnebi sıfatile kaydolanmak üzere müracaat edenlerden, ellerinde yabancılıklarını isbata ye- tecek vesika bulunmaması veya gösterdikleri vesikalar mündericatile mevcut malûmat veya resmî kayidler arasında aykırılık görülmesi yüzünden zabıtaca tabiiyetlerinin tesbitinde şübheye dü- şülen veya emlak muamelâtı yahud bir dava münasbetile ellerindeki ikamet tezkeresi münderi- catını gürütecek bir vesika ve kayid elde edilen velhasıl her hangi bir suretle tabiiyetlerinin tet- kikine lüzum görülen şahısların tabiiyet vaziyetleri nüfus isleri umum müdürlüğü ikinci şubesinde tetkik edilerek tahkikat ve tetkiatın verdiği neticeye göre tabiiyetleri tayin olunmaktadır.

2 — Tabiiyetleri araştırılan bu gibi şahısların tabiiyet vaziyetlerinin tesbitinde istinad edilecek kanun hükümleri bulunmadığından hukukî vaziyetlerinin tayini tamamen takdir ve kanaate bağılıdır.

3 — Tabiiyet daimî bir vasıf değildir. Resmî kayidleri hiçe indirecek ve verilen kararları de- ğistirecek kanaat verici yeni vesikalar gösterildiği takdirde yeniden tahkikat yapılarak başka bir karar verilmesi mümkündür. Şu halde tabiiyet meselesi, daimî bir vasıf olmayıp kaybedilmesi ve tekrar elde edilmesi caiz ve mümkün olan işlerdendir

4 — Zamanla mukayyed, takdir ve kanaate bağılı bulunan bu işlerin Şûrayi devlet kanununun 19 neu maddesinde yazılı idarî mukarrerat cümlesinden sayılarak Şûraca kazaî karara bağlanması muvafık görülemez. Çünkü kazaî bir hükümle kendisine her hangi bir tabiiyet izafe edilen bir kimseyi alâkadar Devlet tabiiyetinde tanımazsa verilen kararın filî hükmü bulunamaz.

5 — Bu düşüncelere binaen yabancıların Türk vatandaşlığı mevzu bahis olmayan tabiiyet tetkik-leri üzerine verilen kararlardan dolayı Şûrayi devlete müracaat edilib edilemeyeceğine dair Büyük Millet Meclisinden bir karar istenmiştir.

Şûrayi devletin umumî heyetine tasvib olunmuş bulunan Tanzimat dairesinin kararında aşağıda yazılı fikirler ileri sürülmektedir :

« Şûrayi devletin biri istişarı, diğeri kazaî olmak üzere iki türlü vazifesi vardır.

« Tabiiyet meseleleri hakkında mütalea talebile kendisine havale olunan evrak hakkında istişarı mahiyette karar vermesi tabiidir.

« Kazaî meselelere gelince; Şûrayi devlet kanununun 19 neu maddesinin (A) fıkrasında (Rü- yeti mehakimi adliyenin vazifesi haricinde bulunan mesail hakkındaki idarî muamelât ve mukar- rerattan dolayı hukuku muhtel olanlar tarafından ikame olunan davalar) ve (D) fıkrasında da (idarî mukarrerat ve muamelât hakkında salâhiyet ve şekil ve esas ve maksad cihetlerinden birile kanuna ve nizama muhalefetinden dolayı iptali için alâkadar canibinden ikame edilen idarî dava- lardan vekillerin valilerin mukarrerat ve muamelâtı aleyhinde olanlar) denilmektedir.

« İç bakanlığının tezkeresinde dermeyan edildiği vechile bu gibi meselelerde Şûrayi devletin medarı istinadı (D) fıkrası değil (A) fıkrasıdır. Hakkında tatbik edilen idarî muamele ve karar- dan dolayı hukukunun muhtel olduğu iddiasile 19 neu maddenin (A) fıkrasına dayanarak dava ikame eden bir şahsın bu yoldaki taleb ve davasının nazarı dikkate alınması zarurî ve kanunî bir nassı sarih olmadıkça kaza takyid kabul etmeyeceği cihetle bu yoldaki davaların kabulü tabiidir.

« Şu kadar ki, yabancıların tabiiyetleri keyfiyeti esas itibarile bu yolda bir davaya zemin teş- kil etmeyip ancak şu veya bu Devletin tabiiyetinde olması - hakkında tatbik edilecek idarî bir mu- amele ve karara müessir bulunmasından dolayı - o muamele sebeble hukukunun muhtel olduğun- dan bahisle dava ikame eden bir şahsın hukukuna müessir olan tabiiyet vaziyetinin tetkikine giri- şilerek irae edeceği evrakı müsbiteye nazaran hakkındaki muameleye dair verilecek hükmün, do- laysıle tabiiyet vaziyetini alâkadar etmesi sebeble, davanın tetkikinden Şûrayi devletçe istinkâf edilmesi bittabi varid olmaz. Şu hale nazaran mesele doğrudan doğruya bir yabancıların tabi- yetinin tetkiki demek olmayıp her hangi idarî bir makamın yaptığı bir idarî muamele veya aldığı karardan başka bir mahiyette bulunmamasına binaen - bu karar üzerine müessir olan tabiiyet vazi-

yetini tetkik ettikten sonra - bu muamele ve karar hakkında bir hüküm itası Şûrayi devletin kanunî vazifesi olduğu cihetle bu babda Büyük Millet Meclisinden başkaca karar istihsaline de mahal görülemez.

İç bakanlığı mümessili esbabı mucibe tezkeresinde mesele bütün açıklığı ile izah edildiğinden ilâve edeceği bir şey bulunmadığını söyledi.

Şûrayi devleti temsilen hazır bulunan İsmail Hakrı, Şûrayi devletin yabancıların tabiiyet vaziyetleri hakkında Hükûmetçe ittihaz olunacak kararların tetkikine salâhiyeti olmadığını esas itibarile teslim etmele beraber bir idarî karar yüzündnen hukuku muhtel olduğu iddiasile dava açan bir kimsenin davasını kabul ile işbu idarî karara müessir olan husus, tabiiyet vaziyeti ise bu halde davacının elindeki evrakı müsbiteye göre tabiiyet vaziyetinin tetkikine Şûrayi devletin salâhiyetli bulunduğunu ifade etmekle beraber Şûrayi devlet kanununun 19 neu maddesinin (A) fıkrası hükmünün mutlak olduğundan bahsile bu gibi muamele ve kararların tetkiki Şûrayi devletin kazaî salâhiyeti haricinde bırakılmak eheti tercih olduğu takdirde işin tefsir tarikile yapılması yacağı, meselenin kanun mevzuu olduğu mütaleasmda bulundu.

Dış bakanlığı mümessili bu gibi tabiiyet işlerinin kazaî hükümle tesbitinin bir takım siyasî müşküller doğurabildiği emsalle sabit olduğundan bahsile teşrih olunan vaziyetteki tabiiyet tetkiklerinin Şûrayi devletin kazaî salâhiyeti dışında bırakılması muvafık olacağını, ancak kendisinin de meselenin daha ziyade kanun mevzuu olduğu mütaleasma iştirak ettiğini söyledi.

Şûrayi devletin, esas itibarile yabancıların tabiiyetlerine aid işleri tetkike salâhiyeti olmadığı ve bu işlerin Şûrayi devlet kanununun 19 neu maddesinde yazılı idarî mukarrerattan sayılmayacağı Şûranın yukarıda hulâsa edilen yazılarda ifade edildiği gibi onu temsilen encümünde hazır bulunan Tanzimat dairesi reisi İsmail Hakrı tarafından da teyid edilmiş ve yalnız tabiiyeti dolayısıyla hakkında tatbik edilen muamele yüzünden zarar gördüğünü iddia eden bir yabancının bu sebeble vaki müracaatını kabul ve bu vesile ile de tabiiyetini tetkik Şûrayi devletin salâhiyeti dairesinde bulunduğu ilâve olunmuştur.

Bu görüşün kabulü halinde esas hakkında tetkike salâhiyeti görülemeyen bir işin doğurduğu netice ve teferruat dolayısıyla tetkiki caiz olduğu neticesine varılır ki bu da yukarıda müttefikan kabul edildiği beyan olunan kanaate aykırı düşeceğinden bu gibi işlerin Şûrayi devlet kanununun 19 neu maddesi çerçevesi dışında bulunduğu ve meselede tefsire mühtaç bir nokta görülmediğinin Ulu Kurultaya arzına karar verildi.

Adapazarının Beşköprü köyünden Abdurrahmanoğlu Hızır diğer adı Nezirin ölüm cezasına çarpılması hakkında

(Resmî Gazete ile neşir ve ilâm : 6 / I / 1936 - Sayı : 3198)

No.
922

Sinob ceza evinde mahkûmlardan Fazlıyı taammüdle öldürmekten suçlu ve diğer bir adam öldürme hâdisesinden on beş sene ağır hapse mahkûm Abdurrahmanoğlu 1317 doğumlu Hızır ve diğer adı Nezirin Sinob ağır ceza mahkemesince yapılan muhakemesi neticesinde ölüm cezasına mahkûmiyetine dair verilen hükmün hafifleştirilmesini veya değiştirilmesini mucib bir sebep görülemediğinden